

**Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта
махсус таълим вазирлиги
Бухоро давлат университети**

**АДАБИЁТШУНОСЛИК ВА ТАРЖИМАШУНОСЛИКНИНГ
ДОЛЗАРЪ МУАММОЛАРИ: АДАБИЙ ЖАРАЁН, ҚИЁСИЙ
АДАБИЁТШУНОСЛИК, УСЛУБШУНОСЛИК ВА ТИЛШУНОСЛИК
МАСАЛАЛАРИ**

**Халқаро миқёсидаги илмий-амалий анжуман
материаллари
ТЎПЛАМИ**

Бухоро - 2022

«Адабиётшунослик ва таржимашуносликнинг долзарб муаммолари: адабий жараён, қиёсий адабиётшунослик, услубшунослик ва тилшунослик масалалари» халқаро илмий-амалий анжумани материаллари. Бухоро – 2022. - 224 бет

Бухоро давлат университетида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 7 мартдаги 101-ф-сонли Фармойиши ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2022 йил 14 мартдаги 97-сонли буйруғи асосида 2022 йил 4 октябрь куни “Адабиётшунослик ва таржимашуносликнинг долзарб муаммолари: адабий жараён, қиёсий адабиётшунослик, услубшунослик ва тилшунослик масалалари” мавзусидаги халқаро миқёсдаги илмий-амалий анжумани бўлиб ўтади.

Масъул муҳаррир:

Менглиев Бахтиёр Ражабович – филология фанлари доктори, профессор

Таҳрир хайъати:

Д.И. Ходжаева, М.Қ. Бақоева, М.Б. Аҳмедова, Г.Ф. Назарова, Л.Ж.Жалилова,
З.Т. Сафарова, М.Ж. Чориева

Такризчилар:

Нозимжон Бобожонович Атабоев – филология фанлари бўйича фалсафа доктори, доцент

Қаршибаева Улжан Давировна - филология фанлари доктори, профессор

Мақолаларни тўпловчи ва нашрга тайёрловчи Инглиз адабиётшунослиги кафедраси доценти, ф.ф.ф.д. М.Б.Аҳмедова

Ушбу тўпламда жамланган мақолалар хорижий тилларни ўқитишнинг замонавий ёндашувлари ва истиқболлари, корпус лингвистикаси масалалари, медиалингвистика ва лингвистик тадқиқотлар, қиёсий адабиётшуносликнинг долзарб муаммолари, Ўзбекистонда таржима мактаби яратиш ва уни ривожлантиришда инновацион ғоя ва технологияларни қўллаш масалалари доирасида мутахассисларнинг тажриба ва фикр алмашинувини таъминлашга хизмат қилади.

Гуландом МИРХАНОВА. СИНОНИМ СЎЗЛАР ЎҚУВ ЛУҒАТИДА ИЗОҲГА ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР.....	220
Valiyeva Nilufar Shamsitdinovna. EVALUATION AND ASSESSMENT: EFFECTIVENESS OF LEARNING IN ECTS.....	222
<i>F.B.Sadullayev</i> . O'SMIRLAR OBRAZINI YARATGAN BA'ZI MUALLIFLAR XUSUSIDA.....	226.
Ashurova Dildora Gafurovna. MUVAFFAQIYATLI O'QITUVCHI BO'LISHNING USULLARI.....	228
Исматуллаева Ирода Изатуллаевна. КОНЦЕПТ «РОДИНА» (В РУССКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ) В СИСТЕМЕ ЦЕННОСТНЫХ КОНЦЕПТОВ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЫ.....	230
4-ШЎҒБА. ФОЛЬКЛОРШУНОСЛИК ВА ЭЛЕКТРОН ФОЛЬКЛОР.	20633
Ўраева Дармоной Саидахмедовна. ЎЗБЕК ФОЛЬКЛОРИ ЛЕКСИКОГРАФИЯСИ ТАКОМИЛИ	23333
Otabek Mukhammedovich Fayzullaev. CULTURE REFLECTED IN PHRASEOLOGICAL UNITS	23636
Сулайманова Мехриниса Ибрахимовна. “МАНАС” ТРИЛОГИЯСИДАГИ ТАҚИНЧОҚЛАРНИНГ ЭПИК ТАЛҚИНИ	23939
M.X.Niyazova. INGLIZ VA O'ZBEK IJODKORLARNING PERSONAJLAR NUTQIDA O'LQISHLARDAN FOYDALANISH MAHORATI	24241
<i>O'rinova Maftuna</i> . OXUNJON SAFAROV – O'ZBEK BOLALAR FOLKLORINING MOHIR TO'PLOVCHISI.....	243
Fayziyev Baxodir Baxshilloyevich. FIRST CHILDREN'S BOOK.....	24545
Khamidova Muborak. PROBLEMS OF TRANSLATION OF NATURAL PHENOMENA IN UZBEK LANGUAGE.....	247
Хамидова Муборак Ҳафизовна. СИСТЕМА ДЕОПОЭТОНИМОВ В УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКЕ.....	251
Adizova Obodon Istamovna. LE LEXEME EST L'UNITE DE BASE DE LA LANGUE PRINCIPALE.....	255
Vakhidova Fotima Saidovna. THE USAGE OF THE PILGRIMAGE TOURISM TERMS IN THE ENGLISH LANGUAGE.....	258
Anarkulova Zubayda Fayzullo qizi. REGIONAL VARIETIES OF THE ENGLISH VOCABULARY	263
Safoeva Sadokat Nasilloevna. THE ANALYSIS OF SOCIOLOGICAL METHOD IN LITERATURE.....	265
Mavlyanova Nigina Erkinovna. CHILD HERO DESCRIPTION IN THE PLAYS OF J. PENHALL.....	267

Учинчидан, парадигма аъзоларидан бири адабий тилга, иккинчиси диалектал хосланган бўлса, изоҳ адабий тилдаги сўзга асосланиб, диалектал синоним унга ҳавола қилинади ёки адабий тилдаги синоним орқали изоҳланади. Масалан:

КУТМОҚ, ПОЙЛАМОҚ қаторининг умумий лексикографик семантизацияси “*мўлжалланган нарсанинг амалга ошишини, келишини, учрашини умид қилган ҳолда бирор жойда турмоқ, бирор жойда бўлмоқ*” тарзида берилади. Ушбу изоҳ *пойламоқ* диалектизми учун ҳам тааллуқли бўлиб “*Шу маънода кутмоқ сўзи кенг қўлланади*” тарзида изоҳ берилади. *Шу ўринда айтиб ўтиш лозимки, ўқув синонимик луғатларда қатор таркибида ўзбек адабий тилидан анча йироқ бўлган диалектизмларнинг ҳам ўрин олиши изоҳланиши мақсадга мувофиқ эмас.*

Синонимик парадигма аъзолари умумий парадигматик маънолари билан бирлашса-да, хусусий, яъни доминанта ва парадигманинг бошқа аъзоларидан фарқланиб турадиган алоҳидаликларга эга. Зеро, бу синонимия ва синонимик парадигманинг шартли белгиси. Қолаверса, синонимларнинг ҳақиқий семантик қиммати, нутқнинг таъсирчанлигини белгиловчи муҳим роли ҳам шунда намоён бўлади. Шу нуқтаи назардан иккинчи даражали изоҳ – парадигма аъзоларининг лексикографик семантизацияси ўқув синонимик луғат учун муҳим аҳамиятга эга.

Ўзбек тилида яратиладиган янги авлод синоним сўзлар ўқув луғати луғат мақоласи куйидаги асосий узвлар: 1) маънодошлик қатори; 2) қаторнинг умумий лексикографик талқини; 3) парадигма ҳар бир аъзосининг хусусий лексикографик талқини; 4) юқоридаги белгиларни тасдиқловчи асос (иллюстрация)дан ташкил топади.

Муайян сўзнинг синонимик қаторларда шу сўзлар билан синонимик муносабат ҳосил этиши унинг маъно тараққиёти, янги маънолар касб этиши натижасидир. Лексемаларда семантик тараққиётнинг мавжудлиги синонимик парадигманинг очиклигини белгилайди. Шу боис ўқув синонимик луғатда парадигма аъзоларининг изоҳини беришда аташ семаси билан бирга ифода ва вазифа семалари ҳам етакчилик қилади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Бахриддинова Б.М. Ўзбекистонда ўқув луғатчилиги: лингвистик асослари, тарихи ва истикболлари: Филол. фан. доктори (DSc) дисс. – Самарқанд. 2020., – 252 б.
2. Гайбарян О.Е. Учебный словарь синонимов русского языка. – Москва: Феникс, 2011. 414 с. <https://www.labirint.ru/books/216914/>.
3. Миртожиев М.М. Ўзбек тили семасиологияси / М.М.Миртожиев; масъул муҳаррир А.П.Ҳожиёв. – Тошкент: МУМТОЗ СЎЗ, 2010. – 288 б.

EVALUATION AND ASSESSMENT: EFFECTIVENESS OF LEARNING IN ECTS

Valiyeva Nilufar Shamsitdinovna

Senior teacher of English literature department,

Bukhara State University

nilufarvaliyeva1003@gmail.com

Abstract. The effectiveness of assessment in Higher education is crucial point to be focused on. This article introduces the mobility in assessment since the introduction of Bologna process to higher educational establishments of Uzbekistan. The European Credit Transfer system (ECTS), which is accepted in Uzbekistan, is designed to provide students with variety of information and their effective utilization. As an example it is best to point out Foreign Languages faculty students' success based on ECTS evaluation criteria which affect students' working out of class.

Key words: ECTS, assessment, evaluation, learning, higher education

Introduction